

Būvizstrādājumu galdnieka profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – būvizstrādājumu galdnieks.
2. Profesijas kods – 7522 04.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – trešais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– būvizstrādājumu galdnieks ir kokapstrādes speciālists, kas izgatavo un montē, kā arī uzstāda objektā dažāda veida un konstrukciju koka būvizstrādājumus, tai skaitā, kāpnes, logu un durvju blokus un citus izstrādājumus, veic koka būvizstrādājumu remonta un atjaunošanas darbus. Būvizstrādājumu galdnieks izgatavo būvizstrādājumus uz tehnoloģiskajām līnijām vai kokapstrādes darbmašīnām, veic nepieciešamos apdares, aizsardzības, montāžas un regulēšanas darbus, patstāvīgi plāno un organizē darba uzdevumu izpildi, ievēro darba un vides aizsardzības prasības. Atbilstoši uzņēmuma darba organizācijai var sadarboties ar klientu – pieņemt pasūtījumu, konsultēt klientu, izstrādāt būvizstrādājuma skici, sagatavot izstrādājuma kalkulāciju un nodot darbu pasūtījumu klientam.

Būvizstrādājumu galdnieks strādā galdniecības darbnīcās, kokapstrādes un būvizstrādājumu uzņēmumos, kā pašnodarbināta persona vai individuālais komersants.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja pieņemt un novērtēt būvizstrādājumu izgatavošanai nepieciešamās izejvielas un materiālus, pārbaudīt to kvalitātes atbilstību izstrādājuma izgatavošanas tehnoloģiskā procesa prasībām.

2. Spēja izstrādāt būvizstrādājuma skici sadarbībā ar klientu.

3. Spēja lasīt un izprast tehnisko dokumentāciju, būvizstrādājumu rasējumus, tehnoloģiskās kartes, instrukcijas un citu darba dokumentāciju, pielietot iegūto informāciju darba procesā.

4. Spēja veikt koksnes un tās materiālu līmēšanas un aplīmēšanas (finierēšanas, detaļu aplīstēšanas u.c.) darbus.

5. Spēja pareizi izvēlēties darbam nepieciešamās pozīcijas tipa darbmašīnas, strādāt ar kombinētajām un universālajām darbmašīnām.

6. Spēja pareizi izvēlēties atbilstošos detaļu savienojumus ar skrūvēm, tapām, bultām u.c., lai nodrošinātu izstrādājumam, konstrukcijai noteiktās kvalitātes un tehniskās prasības.

7. Spēja izgatavot, montēt un uzstādīt objektā dažāda veida un konstrukciju būvizstrādājumus (kāpnes, logu un durvju blokus) un citus kokizstrādājumus, kā arī veikt vienkāršus būvizstrādājumu remonta un atjaunošanas darbus.

8. Spēja veikt kokapstrādes darbmašīnu un tehnoloģisko līniju apkopi.

9. Spēja veikt vienkāršu kokizstrādājumu apdari, izvēloties darbam nepieciešamos apdares darbu un restaurācijas darbu instrumentus.

10. Spēja izgatavot būvizstrādājumu dekoratīvos elementus, izvēloties atbilstošus instrumentus.

11. Spēja strādāt ar kontroles un mērinstrumentiem, noteikt izejmateriāla, gatavās produkcijas un iepakojuma materiālu atbilstību kvalitātes un tehniskajām prasībām.

12. Spēja uzkrāt un analizēt informāciju par tehnoloģiskās līnijas vai atsevišķu mašīnu darbu, lai savlaicīgi atklātu un novērstu novirzes tehnoloģiskā procesā, nepieļautu nekvalitatīvas produkcijas izlaidi un organizētu problēmu novēršanu.

13. Spēja zināt un prast pielietot darba aizsardzības noteikumus, ievērot elektrodrošības, ugunsdrošības noteikumu prasības darba vietā un strādājot pie kokapstrādes darbmašīnām vai tehnoloģiskajām līnijām, pielietot drošus darba paņēmienus.

14. Spēja ievērot vides aizsardzības prasības.

15. Spēja strādāt ar vienkāršām kravas pacelšanas un pārvietošanas ierīcēm, apkalpojot tehnoloģiskās līnijas vai darbmašīnas.

16. Spēja noformēt saražotai produkcijai dokumentāciju un veikt saražotās produkcijas sagatavošanu nosūtīšanai klientiem vai glabāšanai noliktavā.

17. Spēja sazināties valsts valodā un vienā svešvalodā.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Izprast būvizstrādājumu konstrukciju un citu koka izstrādājumu rasējumus.

2. Veikt koka izstrādājumu detalizāciju, sastādīt specifikācijas.

3. Izgatavot koka izstrādājuma skici.

4. Izgatavot dažādu konstrukciju kāpnes, logu un durvju blokus un šo būvizstrādājumu dekoratīvos elementus.

5. Izgatavot vienkāršus koka būvizstrādājumu un citu izstrādājumu elementus.

6. Veikt būvizstrādājumu un citu koka izstrādājumu remonta un atjaunošanas darbus.

7. Izvēlēties montāžas paņēmienus un veikt montāžas darbus.

8. Izvēlēties pareizos detaļu savienojumus ar skrūvēm, tapām, bultām u.c. un prast tos pareizi pielietot.

9. Veikt līmēšanas un finierēšanas darbus, izmantojot dažādas līmes un līmēšanas ierīces; noteikt līmētā savienojuma kvalitāti.

10. Izvēlēties materiālus darbam un racionāli tos izmantot.

11. Apstrādāt koksni ar atbilstošiem darbarīkiem un elektriskajiem rokas instrumentiem.

12. Sagatavot darbam iekārtas, instrumentus, palīgierīces un pārbaudīt to atbilstību darba un vides aizsardzības prasībām.

13. Veikt koksnes mehāniskās apstrādes darbus ar darbmašīnām (ripzāģmašīnām, lentzāģmašīnām, garenfrēzmašīnām, frēzmašīnām, urbšanas mašīnām, urbšanas – dobšanas mašīnām, slīpmašīnām, virpošanas un citām darbmašīnām).

14. Veikt sagatavošanas darbus, kas saistīti ar darbmašīnu un iekārtu ekspluatāciju: (izvēlēties atbilstošu griezējinstrumentus, novērtēt griezējinstrumentu kvalitāti, kopt un uzglabāt griezējinstrumentus, uzturēt darba kārtībā kokapstrādes darbmašīnas, iestatīt griezējinstrumentus, uzstādīt un regulēt aizsargierīces, palīgierīces vai citu tehnoloģisko aprīkojumu).

15. Veikt koka izstrādājumu ķīmisko aizsardzību un apdari ar rokas instrumentiem (otām, rullīšiem u.c.) un smidzināšanas metodi.

16. Strādāt uzņēmumā un objektā, kur uzstādāmi koka izstrādājumi, strādāt patstāvīgi un darba grupā, plānot un organizēt savu un darba grupas darbu.

17. Sastādīt izstrādājumu kalkulācijas.

18. Sadarboties ar klientu.

19. Organizēt savu darba vietu un veikt darbus atbilstoši darba aizsardzības, elektrodrošības, ugunsdrošības un vides aizsardzības prasībām.

20. Veikt pirmās palīdzības pasākumus nelaimes gadījumos.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī par makro – un mikroekonomikas pamatiem.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. fizikas pamati;
- 2.2. materiālu mācība;
- 2.3. ķīmijas pamati;
- 2.4. elektrotehnikas pamati;
- 2.5. datoru lietošana;

2.6. kokapstrādē lietotās programmvadības darbmašīnas un tehnoloģiskās līnijas;

2.7. profesionālie termini valsts valodā un vienā svešvalodā.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. koksnes makroskopiskā uzbūve un stumbra griezumi;
- 3.2. fizikālās, mehāniskās īpašības un tehnoloģiskās īpašības;
- 3.3. koksnes bojājumi;
- 3.4. koka detaļu savienojumu veidi un to pielietojums;
- 3.5. zāģmateriāli un sagataves;
- 3.6. plātņu materiāli;
- 3.7. līmes un apdares materiāli;
- 3.8. jaunie perspektīvie koksnes materiāli;
- 3.9. būvizstrādājumus reglamentējošie standarti, būvnormatīvi un citi normatīvie dokumenti;
- 3.10. koksnes apstrādes pamati;
- 3.11. kokapstrādes darbmašīnas, instrumenti un griezējinstrumenti;
- 3.12. kokapstrādes tehnoloģija;
- 3.13. līmes, līmēšanas un aplīmēšanas tehnoloģija;
- 3.14. koksnes izstrādājumu aizsardzības un apdares materiāli, aizsardzības un apdares tehnoloģija;
- 3.15. kokapstrādes atlikumu pārstrāde;
- 3.16. koka izstrādājumu un būvizstrādājumu konstrukcijas;
- 3.17. tehniskie mērījumi, pielaišanas un sēžas;
- 3.18. rasēšana, rasējumu lasīšana;
- 3.19. būvizstrādājumu ražošanas procesa tehnoloģiskā dokumentācija;
- 3.20. būvizstrādājumu ražojuma atbilstības sertifikācijas vai ražotāja atbilstības deklarācijas sastādīšanas prasības;
- 3.21. komercdarbība;
- 3.22. matemātisku aprēķinu veikšana (laukuma, tilpuma, daudzuma, %, aprēķināšana);
- 3.23. pamatzināšanas ķīmijā (šķīdinātāji, atšķaidītāji, līmvielas, cietinātāji; izpratne par žūšanas, cietēšanas un reaģēšanas procesiem);
- 3.24. dažādu sistēmu mērvienību (masas, laukuma, tilpuma, ģeometrisku izmēru, ātruma, apgrieziena, temperatūras) izpratne, lasīšana un pielietošana;
- 3.25. fizikas pamatnoteikumu izpratne (kustība, pretestība, adhēzija, kohēzija, elektrība);
- 3.26. darba aizsardzība;
- 3.27. darba tiesiskās attiecības;
- 3.28. vides aizsardzība;
- 3.29. valsts valoda;
- 3.30. viena svešvaloda saziņas līmenī;
- 3.31. saskarsme.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Pieņemt un novērtēt izejvielas un materiālus.	<p>1.1.novērtēt izejvielu un materiālu (zāģmateriāli, plātņu materiāli, lobītais un drāztais finieris, līmes, lakas, slīplentas, abrazīvie materiāli u.c.) kvalitātes atbilstību piegādātāja sertifikātam un specifikācijai;</p> <p>1.2.pārbaudīt izejvielu kvalitātes atbilstību tehnoloģiskā procesa prasībām; veikt mērījumus, fiksēt un novērtēt rezultātus;</p> <p>1.3.ievērot izejvielu un materiālu pieņemšanas un uzglabāšanas procesa kvalitātes vadības sistēmas procedūras un instrukcijas.</p>
2. Veikt koksnes un koksnes materiālu mehānisko apstrādi.	<p>2.1.veikt koksnes un koksnes materiālu zāģēšanas darbus ar ripzāģmašīnām, formātzāģmašīnām un lentzāģmašīnām;</p> <p>2.2.veikt kokmateriālu sagatavju apstrādi ar taisnošanas, biezumapstrādes un četrpusīgās garenfrēzēšanas darbmašīnām;</p> <p>2.3.veikt sagatavju frēzēšanu ar frēzmašīnām ar augšējo un apakšējo vārpstu novietojumu un citām frēzmašīnām;</p> <p>2.4.izveidot urbumus atbilstoši darba uzdevumam, ar vienvārpstu vai daudzvārpstu urbšanas mašīnām;</p> <p>2.5.izveidot tapu u.c. dobumus sagatavēs ar urbšanas, urbšanas – dobšanas u.c. darbmašīnām;</p> <p>2.6.veikt virpošanas darbus uz virpošanas mašīnām.</p> <p>2.7.veikt sagatavju un kopsavilkuma vienību slīpēšanu uz lentas, diska, veltņu, kombinētajām u.c. slīpmašīnām;</p> <p>2.8.izmantojot darba uzdevumu izpildē kokapstrādes darba rīkus un palīginstrumentus.</p> <p>2.9.izmantojot darba uzdevumu izpildē elektriskos rokas instrumentus un mobili – stacionārās iekārtas;</p> <p>2.10.pielietot nepieciešamos individuālos darba aizsardzības līdzekļus un iekārtu aizsargierīces.</p>

<p>3. Veikt koksnes un koksnes materiālu līmēšanas un aplīmēšanas darbus.</p>	<p>3.1.veikt līmējamo elementu un līmes sagatavošanas darbus; 3.2.līmēt kokmateriālus, sagataves un detaļas izmantojot līmspīles, līmspiedes, blokspiedes u.c. 3.3.līmēt masīva koka plātnes izmantojot līmspīles un rāmju spiedes u.c.;; 3.4.sagatavot drāzto finieri un finierēt koksnes materiālus blokspiedēs, aukstās un karstās hidrauliskās presēs un vakumierīcēs; 3.5.aplīmēt vairogtipa detaļu maliņas ar masīva koka, drāztā finiera, phv maliņu materiāliem, pielietojot līmspīles, speciālas darbmašīnas un ierīces; 3.6.veikt līmēšanas darbus, remontējot un restaurējot būvizstrādājumus un citus kokizstrādājumus.</p>
<p>4. Veikt koka izstrādājumu un būvizstrādājumu izgatavošanas darbus.</p>	<p>4.1.veikt izstrādājuma izgatavošanai nepieciešamo izejmateriālu aprēķināšanu, izvērtēšanas un sagatavošanas darbus; 4.2.izpildīt nepieciešamos mērījumus ar kokapstrādes nozarē lietojamiem mērinstrumentiem; 4.3.veikt sagatavju un detaļu izgatavošanai nepieciešamos aizzīmējumus; 4.4.veikt nepieciešamos mašīnapstrādes un galdniecības darbus.</p>
<p>5. Veikt stiklošanas un furnitūras iestrādes darbus.</p>	<p>5.1.veikt nepieciešamā materiālu patēriņa aprēķinus un pasūtīšanas darbus; 5.2.veikt stikla pakešu iestrādes un iestiklošanas darbus; 5.3.veikt furnitūras iestrādes darbus.</p>
<p>6. Veikt būvizstrādājumiem nepieciešamos hidroizolācijas, vēdināšanas, uguns aizsardzības un apgaismojuma nodrošināšanas darbus.</p>	<p>6.1.novērtēt konstruktīvo risinājumu un materiālu pielietojumu; 6.2.izveidot konstrukcijās blīvējumu, vēdināšanas ceļu un hidroizolācijas materiālu iestrādes vietas; 6.3.iestrādāt atbilstošu furnitūru un blīves; 6.4.ievērot atbilstošās latvijas būvnormatīvu (lbn) prasības.</p>

<p>7. Izgatavot būvizstrādājumu dekoratīvos elementus.</p>	<p>7.1.sagatavot darbam nepieciešamos instrumentus; 7.2.noteikt izejmateriālu piemērotību kokgriezumu, virpojumu un intarsijas darbu izpildei; 7.3.izveidot dažādu veidu ornamentus intarsijas tehnikā; 7.4.veikt kokgriezumus ar aizgriešanas, izgriešanas, loka griešanas un līnijgriešanas paņēmieniem; 7.5.veikt dažādu profilu detaļu virpošanu; 7.6.izvērtēt iegūto būvizstrādājumu elementu kvalitāti un novērst defektus.</p>
<p>8. Veikt kokizstrādājumu ķīmiskās aizsardzības darbus un apdares darbus ar smidzināšanas pistolēm, otām vai rullīšiem.</p>	<p>8.1. sagatavot darbam instrumentus vai iekārtas; 8.2.izvērtēt aizsardzības un apdares materiālu derīgumu; sagatavot darba šķīdumu; 8.3.veikt koksnes ķīmiskās aizsardzības pasākumus un/ vai izstrādājumu apdares darbus; 8.4.izvērtēt kvalitāti un novērst defektus (ja iespējams); 8.5.izvērtēt nepieciešamos darba un vides aizsardzības pasākumus un pielietot individuālās aizsardzības līdzekļus.</p>
<p>9. Veikt objektos būvizstrādājumu montāžas un regulēšanas darbus.</p>	<p>9.1.sagatavot vietu būvizstrādājumu uzstādīšanai un montāžai; 9.2.veikt būvizstrādājumu uzstādīšanu un nostiprināšanu; 9.3.veikt uzstādīto izstrādājumu regulēšanu un noslēdzošo noformēšanu; 9.4.ievērot atbilstošās LBN prasības.</p>
<p>10. Izpildīt ar darbmašīnu un iekārtu ekspluatāciju saistītus uzdevumus.</p>	<p>10.1.izpildīt uzdevumus, kas saistīti ar iekārtu vai darbmašīnu sagatavošanu konkrētu uzdevumu veikšanai; 10.2.veikt griezējinstrumentu, slīpmateriālu komplektēšanas un sagatavošanas darbus; uzstādīt griezējinstrumentus; 10.3.novērot darbmašīnas darbu; pārbaudīt bremsēšanas sistēmas; 10.4.kontrolēt mēriekārtu rādījumus; 10.5.pārbaudīt iekārtu un darbmašīnu atbilstību darba aizsardzības prasībām.</p>

11. Nodrošināt darba kvalitāti.	11.1.ievērot detaļu un izstrādājumu izgatavošanas tehnoloģiskās prasības; 11.2.kontrolēt izmēru atbilstību rasējumam; 11.3.novērtēt detaļu virsmas apstrādes un apdares klājuma kvalitāti.
12. Izmantot ražošanas procesā nepieciešamo dokumentāciju.	12.1.izprast izstrādājumu, kopsalikuma vienību un detaļu rasējumus; 12.2.aprēķināt izgatavojamo detaļu skaitu un tam nepieciešamos materiālus, furnitūru; 12.3.sastādīt piegriešanas kartes; 12.4.izmantot tehnoloģisko dokumentāciju, aizpildīt izstrādājuma dokumentāciju.
13. Ievērot darba likumdošanu, izpildīt darba un vides aizsardzības prasības.	13.1.pirms darba uzsākšanas pārbaudīt darbmašīnas, iekārtas un instrumentu atbilstību darba aizsardzības prasībām un ievērot šīs prasības darba laikā; 13.2.sniegt pirmās palīdzības pasākumus; 13.3.prasmīgi rīkoties ugunsgrēka izcelšanās gadījumā; 13.4.ievērot vides aizsardzības prasības.
14. Pieņemt pasūtījumus, saskaņot priekšlikumus, izgatavot izstrādājumu un nodot darbu klientam.	14.1.izstrādāt priekšlikuma skices un piedāvāt ieteicamos materiālus, pamatot tos; 14.2.sastādīt un saskaņot kalkulāciju; 14.3.izgatavot izstrādājumu, nepieciešamības gadījumā uzstādīt to klienta norādītajā vietā; 14.4.nodot darbu klientam.

Būvizstrādājumu galdnieka profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Maija Grīnberģe – Kokapstrādes eksperts, Dr.inž., Kronvalda prēmijas laureāte.
 Juris Emsiņš – Rīgas Tehniskās universitāte Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte, praktiskais docents;
 Jānis Mārciņš – Biedrība "Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācija", izpilddirektors;
 Māris Avotiņš – SIA Zemgales tehnoloģiskais centrs, direktors.

Būvizstrādājumu galdnieka profesijas standarta eksperti:

- Ivars Brants – "Latvijas Logu un Durvju Ražotāju Asociācija", izpilddirektors;
 Andris Plezers – "Asociācija "Latvijas Koks"", izpilddirektors.